

تأثیر بوم‌گرایی در شکل و فرم معماری معاصر ایرانی

احمد میرزا کوچک خوشنویس^۱، سیداحمد مهدی‌نیا^{۲*}

۱- استادیار گروه ابنیه و بافت، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

۲- پژوهشگر دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام) و دانشجوی دکتری معماری دانشگاه آزاد اسلامی تهران شمال

خلاصه

نخستین چیزهایی که در برخورد با یک اثر هنری با آن روبرو می‌شویم مسئله شکل/فرم و محتواست، بی‌تردید یک ساختمان برای اینکه مفید واقع شود ساخته می‌شود، اما نمی‌توان ویژگی بنا را به عملکرد آن تقلیل داد، یک بنا بیشتر از این‌هاست. رویکردهای واقع‌گرایانه، آرمانگرایانه و یا عمل‌گرایانه در هر دوره تأثیر خود را بر ارتباط میان شکل/فرم و عملکرد می‌گذارند، و بسته به امکانات بیان در هنرهای گوناگون شکل/فرم‌های خاصی را پدید می‌آورند، در زمینه معماری محتوا بسیار نزدیک به مفهوم عملکرد می‌شود گرچه کاملاً همان نیست، بدون تردید نخستین ویژگی یک ساختمان این است که باید کارآیی داشته باشد، بدر کار به خورد، و ابتدایی‌ترین انتظار از اثری معماری این است که ساختمانی قابل استفاده باشد، که براحتی بتوان در آن زندگی کرد، این اصل بدیهی هر ساخت و ساز است.

در فرآیند تحقیق از تکنیک‌های توصیفی-تحلیلی استفاده شده و داده‌های مورد نیاز برای شکل‌گیری نظری موضوع با روش کتابخانه‌ای و جستجوی منابع مختلف جمع‌آوری شده است. نوع پژوهش مورد استفاده جنبه کیفی دارد و به واسطه جستجوی نظم ساختاری در میان مفاهیم و تعاریفی که از معماری معاصر ایرانی، برای فهم بهتر آنها و یافتن نسبت و رابطه‌هایی که با هم دارند، انجام گرفته است. روش تحقیق استدلال منطقی به کار گرفته شده، که طی بررسی‌های توصیفی و با توجه به مؤلفه بوم‌گرایی، عواملی را که در شکل و فرم معماری معاصر ایرانی که هدف این پژوهش می‌باشد، شناسایی و بررسی نموده است. فرض این است که شکل و فرم معماری معاصر ایرانی تحت تأثیر بوم‌گرایی نیز بوده و در این مقاله به نسبت و میزان این تأثیرگذاری پرداخته می‌شود.

کلمات کلیدی: معماری ایرانی، معماری معاصر، بوم‌گرایی، شکل و فرم

۱. مقدمه

شناخت بوم، معماری بومی، فرم، اشتراکات معنایی و کارکردی این عوامل می‌تواند پیش زمینه‌ای قوی برای معماری حال حاضر ایجاد نماید؛ زیرا یکی از مسائل مهم زیستگاه‌های جوامع انسانی، نگرش به مسائل بوم‌آورد آن سرزمین است؛ و بدون نگرش به مسائل بومی و بوم‌آورد آن سرزمین و بدون در نظر گرفتن کم و کیف مسائل اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اقلیمی هر بوم و سرزمین، برنامه‌ریزی برای آن مکان را با چالش‌های غیرقابل حل، روبه‌رو خواهد کرد. از طرفی، معماری

* پژوهشگر دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام) و دانشجوی دکتری معماری دانشگاه آزاد اسلامی تهران شمال

Email: ahmadyar011@chmail.ir